

กรมการแพทย์แผนไทยฯ ไขภูมิปัญญา 'นวดตอกเส้น'

นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต

เมือเร็ว ๆ นี้อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ณ วัดสิมาราม ภายหลังการเปิด “โครงการพัฒนาระบบการรับรอง หมอพื้นบ้านด้านการนวดตอกเส้น” นายแพทย์ เกียรติภูมิ วงศ์รจิต อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกกล่าวว่า “การนวดตอกเส้น” เป็นวิถีทางและภูมิปัญญา ในการดูแลสุขภาพของชุมชนในแถบภาคเหนือที่สืบทอดมา หลายชั่วอายุคน และเป็นองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์ใน ระบบการแพทย์พื้นบ้านล้านนา เป็นวิธีบำบัดรักษาอาการทางกาย อีกวิธีหนึ่งเพื่อผ่อนคลายอาการปวดเมื่อย รวมทั้งรักษาโรคเกี่ยวกับ กระดูกและข้อ กล้ามเนื้อ เส้นเอ็นต่าง ๆ ต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ ที่คนภาคเหนือเรียกว่า “หมอเมือง” ซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญและได้ รับการฝึกฝนจนแตกฉานและมีความรู้เกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์ สำหรับการนวดตอกเส้น ผู้ที่ทำการตอกเส้นจะตอกไปตามร่องกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นและตามแนวกระดูก โดยระมัดระวังไม่ให้โดนกระดูก โดยตรง การตอกจะไปกระตุ้นในจุดที่เป็นปัญหาปวดเมื่อยเนื่องจาก

เส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ จะทำให้เส้นที่อยู่ลึกลงไป คัดขึ้นมาและกระตุ้นเส้นเอ็นและกล้ามเนื้อให้เลือดสูบฉีดได้มากขึ้น ช่วยให้อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อดีขึ้น โดยก่อนการตอกเส้นรักษาทุกครั้งจะต้องมีการตรวจร่างกาย วินิจฉัยอาการที่คนไข้เป็น

“การนวดตอก

เส้น” ถือเป็นความเชื่อ ซึ่งผูกเชื่อมกับวัด พระ หรือศาสนาซึ่งมีมานาน โดยมี “หมอเมือง” หรือพ่อหมอ แม่ หมอ เป็นผู้นวด ตอกเส้นตามเส้น ประสานสืบ มีการทาน้ำมันงาหุง กับว่านสมุนไพรต่าง ๆ ตามแนวเส้น อาศัย พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ เข้ามา ช่วยพร้อมเป่ามนต์ดลบันดาลให้หายเจ็บ ป่วย ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการรักษา ทำให้คนไข้มีความหวัง อาการเจ็บป่วยดีขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่ง “การนวด ตอกเส้น” จะช่วยฟื้นฟู ทั้งโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต กระดูกทับเส้น เส้นเอ็นตึง ปวด ข้อเข่า รวมทั้งโรคไมเกรน

นายแพทย์เกียรติภูมิยังกล่าวอีกว่าความรู้เรื่องการนวดตอกเส้น ส่วนใหญ่เป็นความรู้และประสบการณ์ในตัวหมอเมือง (Tacit knowledge) วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ศึกษาและวิจัยองค์ความรู้ชุดที่ได้ สถาบันการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ได้บันทึกความรู้การตอกเส้นของ

หมออินสม สิทธิตัน มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้รับความรู้หมอพื้นบ้าน 8 ภูมิภาคเหนือตอนบน ไว้ 200

คน สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รวบรวมองค์ความรู้หมอเมือง

จังหวัดลำพูนจำนวน 80 คน ซึ่งเป็นต้นทุนที่ดีของความร่วมมือที่จะสามารถรับรองหมอพื้นบ้านได้

ปัจจุบัน "การนวดตอกเส้น" ได้รับความนิยมนกันอย่างแพร่หลาย ทั้งโรงพยาบาล สถานพยาบาล สปา ร้านอาหาร หลายแห่งใช้การตอกเส้นเป็นหนึ่งในบริการ ถึงแม้ว่าการตอกเส้นจะเป็นการบำบัดที่ได้ผลที่ดีเยี่ยมแต่ขอแนะนำผู้ใช้บริการให้เลือกใช้สถานบริการที่มีใบอนุญาตจากสาธารณสุขอย่างถูกต้องเท่านั้น ส่วนผู้ที่ไม่แนะนำให้

ใช้บริการนวดตอกเส้นได้แก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาเรื่องกระดูก รวมถึงผู้ที่ตั้งครรภ์ สำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หรือโรคที่มีอาการรุนแรงควรปรึกษาแพทย์ก่อนที่จะมารับการนวดตอกเส้น นายแพทย์เกียรติภูมิ กล่าว

ด้านพ่อหมอสมใจ เดชชิต อายุ 72 ปี หนึ่งในหมอนวดตอกเส้นชาว อ.บ้านโฮ้ง จ.ลำพูน เล่าว่าเป็น

หมอนวดตอกเส้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยเริ่มต้นมาจากความอยากรู้อยากเห็นของตัวเองว่าการตอกเส้นสามารถรักษาคนไข้ที่เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาตได้อย่างไร ประกอบกับครอบครัวตั้งแต่รุ่นปู่ รุ่นพ่อเป็นหมอเมืองเป่า เช็ด แหกและเป็นหมอยาไทย แต่ยังไม่เคยมีใครเป็นหมอนวดตอกเส้น จึงได้ไปเรียนและรับการถ่ายทอดวิชาตอกเส้นมาจากพ่อหมออินสม 18 ปีกับการเป็นหมอนวดตอกเส้นได้รักษาคนที่ปวดเมื่อย ป่วยเป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต แขนขาลีบไม่มีแรงเดินไม่สะดวก หรือคนที่เห็นเข็บขมาแล้วกว่าหลายพันราย และได้ถ่ายทอดวิชามอนวดตอกเส้นให้กับลูกศิษย์มากกว่า 100 ราย หวังแค่ศาสตร์การรักษาด้วยการนวดตอกเส้นจะไม่มีใครสืบทอด เพราะลูกหลานไปทำอาชีพอื่นกันหมด มาถึงวันนี้จึงดีใจมากที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์

ทางเลือกได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุน และให้การรับรองการนวดตอกเส้นเป็นภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่ยังคงอยู่กับเมืองล้านนาสืบไป นอกจากนี้ นายแพทย์เกียรติภูมิ ยังได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการโครงการอุทยานวิจัยนวัตกรรมสมุนไพรภาคเหนือร่วมกับ ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายแผนงานบริหารการเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมี ผศ.ดร.ธัญญา นภาพ อานันตะ ผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมเป็นสักขีพยาน เพื่อสร้างความร่วมมือในการวิจัย พัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรและถ่ายทอดความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

และการวิจัยสมุนไพรไทย สาธิตอนโยบายรัฐบาล ในการส่งเสริมการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ให้ประเทศไทยก้าวพินกับดักรประเทศรายได้ปานกลาง พุ่งเป้าในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยพืชสมุนไพรเชิงเศรษฐกิจและบริการธุรกิจเชิงสุขภาพ

ทั้งนี้อาคารอำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ในพื้นที่การศึกษาแม่เหียะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์บริการนวัตกรรมครบวงจร (Total Innovation Solution Center) บนพื้นที่ใช้สอย 20,750 ตารางเมตร ที่ให้บริการเชื่อมโยงธุรกิจภาคเอกชน

หน่วยงานภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญจากภาคการศึกษาด้วยการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนา สร้างสรรค์นวัตกรรม การบ่มเพาะธุรกิจ รวมทั้งพื้นที่ให้บริการสนับสนุนธุรกิจนวัตกรรม เช่น R&BD Unit, Office Space, Co-working Space, ห้องประชุมหลากหลายขนาด, หอประชุมเมื่อดบัว 440 ที่นั่ง ฯลฯ พร้อมแวดล้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างร้านสะดวกซื้อ ร้านค้า ร้านอาหาร และเครื่องดื่มน้ำระดับพรีเมียม ธนาคาร สถานออกกำลังกาย (Fitness) อย่างเต็มรูปแบบ มีกำหนดเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 นี้.

สนับสนุน **เข็มราช ราชอาบ**